Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XV. Cena lista je $5.00. Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., pondeljek, 11. septembra (Sept. 11), 1922. Subscription $5.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 212.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

SODNIJSKA PREPOVED NA RAZPRAVI V SENATU.

SENATOR WATSON JE SKUŠAL ZAGOVARJATI PREPOVED.

Senator Robinson ga je pa dobro zafrknil.

Washington, D. C. (Fed. Press. Štabni poročevalec.) — Senator Robinson iz Arkansasa je v dve uri trajajočem govoru povdarjal, da Daughertyjeva sodnijska prepoved propade, ker krši ustavno zajamčene pravice državljanov.

Senator Watson iz Indiane je šepetal s senatorjem Kellogom iz Minnesote, na kar je skušal podreti Robinsonovo kritiko. Dejal je: "Zelo obžalujem vsako razpravo o tem vprašanju tukaj ali kje drugje, dokler sodišča ne izrečejo zadnje odločitve o njem. Sodnijska prepoved je začasna, in zaslišanje na prošnjo justičnega tajnika, da postane trajna, se ne vrši do prihodnjega tedna. Mislim, da je vsaka razprava v tem času nespodobna. Javnih argumentov ne sme biti, ki bi vplivali na sodišče."

Robinson se je nasmehnil temu poizkusu za potlačenje ljudskega protesta proti taktiki administracije. Mnogi poslušalci na galeriji, pripadajoči med voditelje delavstva, so se smejali, ko se je Watson jezil, poleg je pa bil še očividno v zadregi.

"Začasna sodnijska prepoved, ki je zdaj uveljavljena, povzroča veliko krivico ameriškemu ljudstvu," je odgovoril Robinson. Naša dolžnost je, da protestiramo proti začasnemu ali trajnemu stanju te vrste kršenja naših ustavnih svoboščin."

Watson je povdarjal, da je nastala velika potreba za tako prepoved, ker je transportacija v nevarnosti, da zastane.

Ko je Watson trdil, da je Claytonov zakon ne prepoveduje vladi izdajati sodnijskih prepovedi v delavskih sporih, mu je senator Robinson dokazal, da je prenehal čitati postavo pri točki, ki prepoveduje tako delo vladi, Watson je na to odgovoril, da se osebno ne strinja z določbami v protitrustjanskem zakonu, ki delajo take izjeme za delavstvo.

"Ker se senator ne strinja s postavo, še ne postoji vzrok, da bi jo sodišča ne spolnjevala," je odgovoril Robinson.

Robinson je opozarjal senat na dejstvo, da so vsi inteligentni časniki soglasno obsodili Daughertyjevo sodnijsko prepoved. Povdarjal je, da administracija ni bila nikdar nepristranska napram štrajkarjem in železniškim predsednikom.

Huddlestonova predloga, ki določa, da se odpokličejo zvezni sodniki in kabinetni člani, ki kršijo v ustavi zajamčene pravice, in poleg naj se še kaznujejo z denarno globo in ječo do deset let, je bila odkazana zborničnemu justičnemu odseku. V odseku imajo republikanci večino in zaradi tega jo ne bodo vzeli na dnevni red.

NEMČIJA JE PRENEHALA IZMENJAVATI DENARNE NAKAZNICE Z VSEMI DRŽAVAMI

Washington, D. C. — Nemčija je prenehala izmenjavati denarne nakaznice z vsemi državami, zaradi tega so prenehala tudi pogajanja s poštnim uradom Združenih držav za izmenjavo poštnih denarnih nakaznic med Združenimi državami in Nemčijo.

Vzroke za ta pojav je iskati v nestalni valuti nemške marke.

ŽELEZNIŠKE NEZGODE.

Spokane, Wash. — Tukaj sta udarila skupaj pasažirski vlak in vlak, ki je vozil delavce. Pet oseb je bilo ubitih. Bili so uslužbenci. Nesreča se je dogodila na Northern Pacific železnici.

Pittsburgh, Pa. — Poštni vlak štev. 11 je skočil blizo Kittanninga raz tir. Ranjena sta bila dva poštna uslužbenca in neka potnica. Nesreča se je pripetila na pennsylvanski železnici.

ILLINOISKI RUDARJI BODO STALI ZA OBTOŽENIMI TOVARIŠI.

Peorija, Ill. — Na konvenciji okrožne organizacije rudarjev v Illinoisu, ki je bila otvorjena zadnji petek v Peoriji, je bila soglasno sprejeta resolucija, ki določa, da rudarji prispevajo eden odstotek svoje mezde — $250,000 mesečno — v obrambni sklad za svoje tovariše, ki so in še bodo obtoženi radi smrti stavkokazov in gardistov, ki so padli v bitki v Herrinu dne 22. junija. Resolucija je bila sprejeta na apel predsednika Fr. Farringtona, ki je dejal, da je treba nekaj storiti za dosego poštene in nepristranske obravnave proti obtoženim rudarjem.

RUDARJI V ARGONAUTU ŠE ŽIVI, PRAVI DRUŽBA.

Ekspert Duschak je spremenil svoje mnenje: prvič je rekel, da rudarji niso več živi, drugič pa pravi, da so.

ČUDNA IGRA NA RAČUN UBOGIH DELAVCEV.

Jackson, Calif. — Danes (pondeljek 11. septembra) zjutraj sta pretekla dva tedna, odkar je izbruhnil ogenj v tukajšnjem zlatem rudniku Argonautu. Takrat so poročali, da je ostalo v spodnjih rovih rudnika 48 rudarjev, ki se niso mogli rešiti, ker sta plamen in dim zaprla izhod skozi glavni jamič (šaht), drugega izhoda pa ni. Pozneje je bilo to število znižano na 47, oziroma 46 mož.

Ves ta čas — dva tedna — je na delu rešilno moštvo v treh krajih: vrtajo predor iz sosednjega rudnika Kennedyja, in sicer v dveh krajih, istočasno pa gasijo ogenj od zgoraj v glavnem jamiču. Moštvo še nikjer ni doseglo cilja. Pri vrtanju predorov so neprenehoma nove težkoče; najprvo so morali prebiti debelo steno iz betona, potem so si sekali pot skozi živo skalo, nato morajo čistiti zapuščene rove, ki so polni železne in lesene navlake ter blata.

Prvi teden je še živelo upanje, da so rudarji, ki so ostali na dnu rudnika, morda še pri življenju. Nato so poročali o "strelnih signalih" v Argonautu, ki so utrdili upanje. Potem so bili signali zanikani. Drugi teden ni bilo več dosti upanja, toda konfuzna poročila so se nadaljevala. Enkrat so rekli, da rešilno moštvo izgotovi predor v enem dnevu ali dveh, drugič je bilo poročilo, da bo vzelo več časa. Zadnje poročilo družbe se glasi, da bo predor dokončan v enem tednu.

Največjo konfuznost je pa družba dala v javnost zadnjo soboto, ko je naznanila, da je na temelju preiskave dognano, da so vsi rudarji v Argonautu še živi in skupina rešilnega moštva, ki prva prodre v zaprt rudnik, dobi $5000 nagrade. Preiskavo je vodil kemični veščak L. H. Duschak, ki je baje dognal, da ni v rudniku najmanjšega znamenja gnitja človeških trupel.

Dan poprej, v petek je pa isti Duschak poročal, da je našel rudnik poln ogljenčeve kisline, v kateri je vsako življenje nemogoče več ko par minut. Nikogar pa ni tukaj, da bi nepristransko dognal, katero poročilo odgovarja resnici.

Vsakdo želi, da bi bili rudarji res še živi. Dobro je tudi, da se tolažijo žene, otroci in sorodniki rudarjev, da se jim vliva upanje v obupana srca do zadnjega trenotka — toda glavna želja tukajšnjih rudarjev je, da bi lastniki rudnika in javni uradniki, ki so odgovorni za varnost delavcev pod zemljo, bolj delali in manj govorili. Vsa znamenja kažejo, da imajo lastniki Argonauta zelo slabo vest. Prava preiskava, ako zdaj pride, morda odkrije, da so se lastniki bolj brigali za zlato kakor pa za rudarje.

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini

RUDARJI ČAKAJO, KDAJ BODO PRAVI KRIVCI OBTOŽENI.

Veleporota v Marionu, ki je doslej obtožila 56 rudarjev in dva policaja, se še ni lotila Lesterja.

ALI BO TRGOVSKA ZBORNICA DELILA JUSTICO?

Marion, Ill. — (Feder. Press. Maud McCreery). — Rudarji in ostali pošteni prebivalci okraja Williamson v južnem Illinoisu so radovedni, kdaj se veleporota spravi nad W. J. Lesterja, bivšega lastnika odprte jame pri Herrinu, ki je poslal gardiste in stavkokazetja in s tem provociral krvoprelitje. Do zdaj zasleduje veleporota le tiste, ki so ubili 19 stavkokazov in stražnikov; morilci treh stavkujočih rudarjev — ki so prvi padli in radi česar je sledil takozvani masaker — še niso prišli na vrsto. Ali sploh pridejo?

Rudarji bi radi vedeli, zakaj veleporota ne pokliče na zaslišanje tistih gospodov, katere je mrliškoogledna porota postavila v svitlo luč odgovornosti za prelito kri. Med temi je tudi William J. Lester, predsednik družbe, katera je lastnik dotičnega premogovnika; pravzaprav je Lester družba in lastnik. Kakor poročajo, je Lester prodal jamo in izjavil, da ne mara več imeti nobenega opravka v Herrinu. Kljub temu toži okraj Williamson za odškodnino v vsoti $219,765.

"Uradniki družbe Southern Illionois Coal Co. so neposredno in posredno zakrivili smrt teh pokojnikov," se je glasil pravorek mrliškoogledne porote dne 25. junija t. l. "Priporočamo, da se uvede preiskava in obtožijo odgovorni posamezniki in družba."

Priporočilo mrliškoogledne koronerjeve porote se do danes še ni vpoštevalo. In najbrž se ne bo, ako bo illinoiska trgovska zbornica razpolagala z justico kakor je pričela.

Preiskava pred veleporoto je odkrila, da so bili člani Ameriške legije med stavkokazi. Po listinah, ki so jih našli pri mrličih, je prišlo na dan, da je bil neki Antonio Mulkovich član Ameriške legije in ravnotako Robert Marsh. Mogoče jih je bilo še več.

Marion, Ill. — V petek 8. septembra je veleporota obtožila še 21 rudarjev, nato si je pa vzela odmor do 18. septembra. Vseh skupaj je zdaj obtoženih 59 mož, med katerimi je 57 unijskih rukarjev. Obtoženi so umora stavkokazov in gardistov, zarote in motenja javnega miru. Novi obtoženci so izključno vsi Američani in bivajo v Herrinu in okolici.

Predsednik veleporote John Stewart je po izreku obtožnic in naznanilu, da je preiskava suspendirana do 18. septembra, izjavil še sledeče:

"Veleporota želi popraviti sentiment, ki je zavladal po deželi, da je njena preiskava pristranska in pod političnim in drugim vplivom. To ni resnica. Naša preiskava je absolutno nepristranska. Smrti treh unijskih rudarjev bomo posvetili ravno toliko pažnje kakor smo doslej smrti neunijskih mož. Preiskali bomo tudi akcijo Southern Illinois Coal kompanije in Williama J. Lesterja in če najdemo, da je družba ali predsednik združbe le količkaj odgovoren, ne bomo se obotavljali izreči obtožbo."

PREMOGOVNA KOMISIJA.

Washington, D. C. — Senatska zbornica je v petek sprejela Borahovo predlogo za ustanovitev premogovne komisije, ki ima proučevati problem premogovne industrije in priporočiti kongresu zakone za rešitev teh problemov.

VREME.

Chicago in okolica: V torek nestalno. Lahki severnovzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 68, najnižja 56. Solnce izide ob 6:26, zaide ob 7:07.

KAJ SO IZPOVEDALI BIVŠI ZAKONODAJALCI.

Seattle, Wash. — (Federated Press.) — Bivši poslanci v legislaturi države Washington so pred kratkim časom izpovedali na nekem političnem sestanku sledeče:

Dve tretjini zemljiških posestnikov v državi ne plačujejo nobenega davka; bankrotirani pogodbeniki si pomagajo na noge z državnim denarjem; novi poslanci so brez moči, ker jima vladajoča mašina kmalu zveže roke; polovica poslancev ne ve, kaj se pravzaprav godi v zbornici; odseki, ki jih izberejo politični bosje gospodarijo v zbornici; v vsakem zasedanju je dovoljenih miljone dolarjev iz državne blagajne v svrho korupcije.

NOVI DOKAZI V SACCO-VANZETTIJEVI AFERI.

DRŽAVNIM OBLASTIM IN POLICIJI SO BILI ŽE ZDAVNEJ ZNANI.

Odvetniki obtoženih Italijanov so izvedeli zanje po naključju.

Boston, Mass. (D. N. S.) — "Ti možje niso v nobeni zvezi z umorom. Jaz sem vozil avtomobil ob času uboja pri čevljarski tovarni v South Braintreeju. Sacco in Vanzetti nista imela nobenega opravka z njim."

Časnikarski poročevalci so bili izredno iznenadeni, ko je mrs. Jessie H. Dodson, izrekla omenjene besede, rekoč, da jih je govoril njen soprog William F. Dodson, od katerega se je zakonsko ločila.

Dodson zdaj odslužuje kazen od treh do pet let v državni ječi v Charlestownu, ker je ukradel avtomobil. Ukradeni avtomobil je bil lastnina višjega sodnika Webster Thayerja iz Worcesterja, ki je predsedoval znani obravnavi v Dedhamu, pri kateri sta bila delavska organizatorja Nicola Sacco in Bartolomeo Vanzetti spoznana krivim umora.

Ko so vprašali odvetnike Sacco in Vanzettija, ako jim je kaj znano o tem bahanju Dodsona, da je vozil banditski avtomobil, so odvetniki rekli, da jim je bila stvar znana, toda tu so še stvari, ki jih je treba dognati.

Odvetniki italijanskih delavcev vedo pred vsem, da so državne oblasti in policija pred njimi nekaj mesecev vedele za to bahanje. Toda odvetniki so za stvar izvedeli po naključju. Policiji se ni zdelo vredno obvestiti odvetnike obtožencev ali obtožence same, da so ji znane stvari, ki ju oproste.

Dodson zdaj sedi samo zaradi enega ukradenega avtomobila, v resnici pa postoje vzroki, da je zapleten najmanj v sedemdeset takih tatvin, pri katerih so bili ukradeni avtomobili Buickovega sistema. Kajti njegova specijaliteta je bila, da je kradel te vrste avtomobile. Ravno tako je pa tudi znano, da so se banditje poslužili avtomobila Buickovega sistema, ko so v Braintreju umorili Frederick Parmenterja in Alexander Berardellija, ki je bil ukraden dne 23. novembra 1919 v Needhamu. V Needhamu je bil pa Dodson doma. V ravno istem času so bile ukradene tri avtomobilske plošče, ki naznanjajo štev. licence, prav v bližini Dodsonovega doma.

Dodsonova žena izjavlja, da se je kmalu po aretaciji Sacca in Vanzettija vrnil njen soprog po daljšem bivanju od nje domov. Kazal je veliko denarja in ji tudi ponudil bankovce. V razgovoru je ona omenila tudi Italijana, ki sta bila obtožena umora. Pri tej priliki je Dodson napravil izjavo, da je vozil banditski avtomobil.

Važno je, da državno pravdništvo ni skušalo nikdar spraviti banditski avtomobil v zvezo z obtožencema, dasiravno je to obljubilo v začetku obravnave. Kljub temu sta bila obtoženca spoznana krivim, ker je bila ustvarjena taka atmosfera, da postoji velika nevarnost za pomnožitev nasilnih dejanj in kriminalnih činov.

Izginil je tudi Erastus O. Wihtney, že dvakrat obsojen zločinec, poznan tudi pod imenom Carlos E. Coodridge, katerega se je državno pravdništvo poslužilo kot priča proti Saccu in Vanzettiju.

Imeli so ga v okrajni ječi dva ali tri dni, ker so čakali na potrebne listine iz države New York, da ga izroče newyorškim oblastim. V tej državi je bil obtožen tatvine. Na to so ga oblasti izpustile na njegovo besedo. Komaj so ga izpustili, je izginil s svojo peto ženo, dasiravno je imel več akrov obdelanega sveta.

Razne zaprisežene izjave pravijo, da jih je štirideset, potrdijo, da je priča Goodrich v resnici Whitney, znan krivoprisežnik, ki je že sedel v auburnski državni ječi in elmirski poboljševalnici.

Whitney je že prelomil dano besedo, da se poboljša, ko je pobegnil iz Massachusettsa takoj po končani obravnavi.

GRKI IZPRAZNILI MALO AZIJO.

Velika kriza na Grškem; kralj Konštantin gleda, kam bi odnesel pete.

SMIRNA JE PADLA; REVOLTA NA GRŠKEM.

Pariz, 10. sept. — Turške čete so okupirale Smirno. V mestu je mir. Turki se obnašajo dostojno in pomagajo zaveznikom nasičevati kristjanske begunce.

Carigrad, 10. sept. — Po najnovejših vesteh bo jutri podpisano premirje med Grki in Turki. Angleški komisar je prepovedal slavljenje turške zmage v Carigradu.

Tukajšnji grški listi poročajo, da se je na grških otokih pojavilo močno gibanje za strmoglavljenje kralja Konštantina in ustanovitev grške republike.

Smirna, 9. sept. — Ostanki grške armade so danes pribežali v Smirno. Situacija je silno resna. Turki imajo biti vsak čas tu. Obrežni kraji severno od Smirne so že v njihovih rokah. Organizacije prostovoljcev se zastonj trudijo, da bi dobile ljudi za obrambo mesta, oziroma za potlačenje izgredov in ropov, ki jih izvršujejo grške in turške tolpe.

Grški governor Stergiadis je izročil Smirno zavezniškim konzulom, sam se je pa s svojimi uradniki vred ukrcal na parnik in pobegnil. Čete ententnih in ameriških pomorščakov so se izkrcale včeraj na suho. Vse grške vojaške in politične oblasti so zapustile Malo Azijo.

Pariz, 9. sept. — Po evropskih glavnih mestih se je raznesla vest, da se misli grški kralj Konštantin odpovedati prestolu. Iz Aten poročajo, da je bil grški kronprinc Jurij, najstarejši Konstantinov sin, brzojavno poklican, da naj nemudoma pride domov iz Bukarešta. Konstantinova odpoved je možna tudi radi tega, ker drugače ne pride stari Venizelos na krmilu. Po mnenju francoskih uradnih krogov je edini Venizelos še zmožen narediti red na Grškem in prerečiti kaos; toda Venizelos ne gre v Atene, dokler tam vlada Konštantin, njegov stari sovražnik.

Carigrad, 9. sept. — Tukajšnji zastopniki entente so informirali Kemalovo vlado v Angori, da Grčija prosi za premirje z obljubo, da takoj izprazni vso Malo Azijo. Grčija tudi prosi vlado turških nacionalistov da naj prepreči destrukcijo življenja in lastnine v krajih, ki so bili prej pod grško okupacijo.

Kemal še ni odgovoril, toda njegovi pogoji so znani. Zahteval bo odškodnino, avtonomijo za Dodekaneške otoke, vrnitev Tracije z Odrinom vred in direktna mirovna pogajanja brez vmešavanja zaveznikov.

London, 9. sept. — Anglija je naprosila Francijo in Italijo, da ji pomagata odpeljati begunce iz Male Azije na varno. Vseh beguncev bo čez tri miljone.

Angora, Anatolija, 9. sept. — Uradno se poroča, da so turški nacionalisti do 4. septembra ujeli 40,000 grških vojakov in vplenili 910 topov, 1200 avtotrukov, 200 avtomobilov, 5000 strojnic, 400 vagonov municije in 40,000 pušk.

DIJAŠKI STAVKOKAZI PREJEMALI PO ENAJST DOLARJEV MEZDE.

Minneapolis, Minn. — (Feder. Press.) — Dijaki z višjih šol, ki so med počitnicami stavkokazili v železniških delavnicah, so morali z otvoritvijo šol pustiti umazano delo. Profesor nekega tukajšnjega učališča se je začudil, ko je izvedel, da je bilo toliko dijakov med skebi, dijaki so pa odgovorili, da je plača tako mikavna, da se ji niso mogli ogniti. Železniške družbe plačujejo celo po enajst dolarjev dnevno stavkokazom.

STRAŠNE ZDRAVSTVENE RAZMERE NA NOVI GVINEJI.

ZA VES OTOK POSTOJI ENA SAMA BOLNIŠNICA!

Na New Islandu je pa en sam zdravnik!

Melbourn, Avstralija. — Kapitalizem pozna kolonije in prekomorske kolonije le kot predmet za izkoriščanje. To se je pokazalo, ko so poslanci avstralske delavske stranke obiskali teritorij na Novi Gvineji, ki je bil prej nemška posest, liga narodov ga je pa izročila pod nadzorstvo Avstralije.

Poslanci obtožujejo avstralsko vlado, da ne skrbi za zboljšanje zdravstvenih razmer na otoku. Predvsem primanjkujejo zdravniki, zdravila, obveze in drugi zdravniški pripomočki za uspešno zdravljenje bolnikov.

Nova Gvineja meri dva in sedemdeset tisoč štirjaških milj. Na tem ogromnem teritoriju je ena sama bolnišnica za belopolte ljudi, ki se nahaja v takem stanju, da zaslužil vse kaj drugega kot ime bolnišnica. Bolnišnica se je nahaja v Mandangu in je tako slabo opremljena, da nima niti razkuževalnice. V oddelku za domačine so pa še strašnejše razmere.

Na glavni postaji na New Islandu, ki meri štiri tisoč šest sto štirjaških milj, se nahaja samo en zdravnik. Zdravnik mora delati v zelo slabih razmerah. Primanjkujejo mu medikamenti, obveze in inštrumenti.

Zdravnik je izpovedal, da si je moral izposoditi žago od nekega električarja, ki služi za rezanje bakrene žice, da je bolniku odrezal okuženo roko. Bolnik je seveda umrl, ker zdravniku primanjkujejo tudi razkuževalna sredstva.

Te razmere so prišle na razpravo v zveznem avstralskem parlamentu. Ministrski predsednik Hughes ni tajil teh razmer, ampak opravičeval se je, da take obtožbe napeljujejo vodo na mlin Nemčije, ki še ni prenehala upati, da zopet pridobi ta teritorij nazaj. Parlament je seveda videl zadevo v drugi luči in je določil petdeset tisoč dolarjev za zdravstveno službo na otoku.

Parlament je po ostri kritiki delavskih poslancev izjavil, da smatra zdravje domačinov za važno reč in da je dolžnost vlade, da skrbi tako za domačine na otoku, da zasluži priznanje od lige narodov za svojo oskrbo.

AVSTRALSKI SODNIKI SO TUDI ZELO OBČUTLJIVI...

Wellington, Nova Zelandija. — Aleksander Galbraith, član novozelandske komunistične stranke, je obdržaval predavanje o predmetu "Poguba kapitalizma". Zaradi tega predavanja je bil aretiran in prignali so ga pred policijskega sodnika, ki ga je obsodil na sto pet in dvajset dolarjev denarne globe. Sodnik je svojo tožbo utemeljil, da bi predavanje lahko povzročilo nezakonite čine. Ravno tako so sodili svoječasno in pred vojno burbonski sodniki v habsburški domeni.

Katoliški nadškof izgnan iz Gvatemale.

Gvatemala City, Gua., 9. sept.— Vlada republike Gvatemale je izgnala katoliškega nadškofa Munoz Capurosa iz dežele. Nadškof je sodeloval pri zadnji revoluciji, ki je bila potlačena

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračaja.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto. $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $5.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $5.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Julija 31-22 poleg važega imena na naslova pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KAKO SE RAZDELE DAVKI.

Kapitalisti so izredno patrijotični ljudje, kadar gre za pomnožitev njih profita. Najdemo jih pri vseh patrijotičnih slavnostih, ako so zanje dobra reklama. Med dobre parijotične lastnosti pa spada tudi plačevanje davkov. Tako saj sodijo navadni državljani, ki si morajo služiti svoj vsakdanji kruh z ročnim ali umskim delom. Zdi se, da kapitalisti, saj nekateri med njimi, niso tega mnenja. Da je tako, govore dejstva.

Državljani v Pottsvillu, Pa., in njegovi okolici so pričeli godrnjati. Oni pravijo, da davki niso pravično razdeljeni. Lastniki rudnikov v tej okolici lastujejo 103,000 akrov zemljišča. Od tega zemljišča plačajo lastniki le toliko davka, kolikor je ocenjena njegova vrednost. To zemljišče so ocenili, da je vredno le $53,000,000, ali le četrtina tega, kar je v resnici vredno. Državljani in davkoplačevalci pa imajo po zakonu pravico zahtevati, da se jim davek zniža, ko so primerjali ocenjeno vrednost svoje lastnine z ocenjeno vrednostjo druge lastnine.

Kapitalisti so pa precej navihane glavice, kadar se je treba izogniti plačevanju davkov. Okrajni komisarji imajo nalogo, da objavijo ocenjeno lastnino, ki je podvržena davku. Komisarji so tudi letos objavili ocenitev, a iz nje so izpustili ocenitev zemljišč, ki jih lastujejo premogovniški baroni. Davkoplačevalci so sicer protestirali proti takemu početju, toda komisarji niso dali počenega groša za protest. Državljanom ni preostalo drugega, kot da so se obrnili na sodišče, da prisili komisarje podati pravo ocenitev davku podvržene lastnine. Sodišče je ugodilo državljanom. In kaj so storili okrajni komisarji? Rekli so, da bodo apelirali proti tej razsodbi na najvišje sodišče. Samosebi se razume, da ne bodo nosili sami pravdnih troškov, ampak poslužili se bodo ljudskega denarja v interesu premogovniških baronov.

Ako bi delavci tako ravnali, tedaj bi vse velebizniško časopisje zalučalo delavcem v obraz: Zarotniki! Klicalo bi bliča in javnega tožitelja na pomoč, da užene zarotnike in jih nauči spolnjevati obstoječe postave. Tu pa gre za bogate premogovniške barone in velebizniško časopisje molči.

Ako ljudstvo želi obračuniti s kapitalističnimi zarotniki, ki se odtegujejo plačevanju davkov, tedaj mora vzeti na volilni dan železno metljo v roke in pomesti iz vseh uradov vse, kar je gnilega in korumpiranega. To bi nekaj izdalo. Dokler pa ljudstvo voli v javne urade slepo in golo orodje premogovniških baronov, toliko časa se premogovniški baroni smejijo v pest, kajti prepričani so, da se jim ni treba bati njih golega orodja, kateremu je vsaka njih želja ukaz.

DEJSTVA RAZKRIJEJO MARSIKATERO NEPRIJETNOST.

Železniški delavski odbor sestoji iz treh delov: iz zastopnikov železniških družb, zastopnikov železniških uslužbencev in delavcev in zastopnikov javnosti.

Zastopniki javnosti bi morali zastopati le interese javnosti in pod nobenim pogojem bi ne smeli kazati pristranosti, kadar pride do spora med železniškimi lastniki in železniškimi delavci.

Predsednik železniškega delavskega odbora Hooper je zastopnik javnosti. Podal je že več izjav, odkar je pričela stavka železniških delavcev. Te izjave so pa bile vedno tako prikrojene, da so služile železniškim družbam. Posebno njegova izjava, da je stavka železniških delavcev izven zakona, je dala priliko železniškim predsednikom in ravnateljem, da so izigrali svojo potezo s starostnimi pravicami. O Hooperju se lahko reče, da je dober propangandist za železniške družbe, ker njegove izjave povzročajo, da se "statistična farbarija" železniških družb jemlje za resnico. Hooper je pozabil povedati, da so železniške družbe po zadnjem odloku meddržavne železniške komisije upravičene do 5½ odstotkov dobička od $18,900,000,000 kapitala, v katerem je pa sedem miljard dolarjev vode. Železniške družbe so torej upravičene do $1,086,850,000 dobička na leto, ki bi ostal v zvezni blagajni, ako bi bile železniške družbe nacijonalizirane. Ta vsota bi lahko služila za odplačevanje vojnega dolga in znižanje davkov.

Hooper ravno tako ni povedal, da prejema deset tisoč dolarjev plače na leto, on pa želi, da delavec, ki dela na progi, izhaja $563.04 na leto.

Hooperju se najbrž zde take stvari malenkostne in zaradi tega jih ne omenja

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

St. Michael, Pa. — Ne rad se spuščam v javnost, saj tudi nisem zmožen za kaj drugega kot za kramp in lopato. Tudi ni moj namen se s kom prerekati, ali nikakor mi ne da vest miru, da bi ne zapisal nekaj besed o priliki tega boja, v katerem se nahajamo.

V tem odločilnem boju se še najdejo rojaki, ki omahljivo pišejo po časopisih, da ako sedaj izgubimo, nikdar več ne pridobimo. To nikakor ni umestno, posebno ne od nas Slovencev, ki se štejemo nekako med najbolj izobražene, kolikor je nas Slovanov. Potem pa, da bi omahovali? To nikakor ne sme biti, naprej do zmage, naj bo naše geslo, niti za las se ne umaknemo s poti do našega cilja, ki smo jo podvzeli.

Morda bi si kdo mislil, dopisnik mora biti gotovo v dobrih finančnih razmerah, da tako piše. Ali ne, ni tako; ravno nasprotno je. Precej sem obložen z družino, da nas je celih 11 glav za k mizi in brez denarnih sredstev smo. Pet mesecev je poteklo naše borbe, a še enkrat nisem vprašal za pomoč, gole roke so vse posestvo. Skozi dvajset let so te roke garale in spravljale na dan "črni dijamant" in ostali so le žulji. Za koga je šlo vse. Vse, vse je šlo za oholega in nikdar sitega podjetnika. Ne, bratje, nikdar ne smemo dopustiti ne omahovati. Le na nas je ležeče, da bo borba uspešno končala za nas. Naša borba se je pravzaprav šele pričela, še veliko bojev bomo prestali predno bomo mirno lahko zaspali, ali nazaj se ne podamo več, da bi sebe še bolj pokopali in bi se nam izkoriščevalci še toliko škodoželjnejše posmehovali.

Hujšega nam ne morejo prizadeti, ali ako bomo vztrajni, nekaj vendar še vedno lahko pridobimo. Glavna stvar je, da nam našo organizacijo priznajo in od te zahteve ne smemo odnehati niti za las. Strašijo naj nas s čemur hočejo in ponujajo še mastnejšo plačo, nikar naj se jim nihče ne da speljati na led.

V naši naselbini St. Michael je bilo dosedaj še precej mirno, pretečeni teden pa smo malo zarjuli, par družin so vrgli iz stanovanj. Povedati moram, da bodo rojaki širom Unije vedeli, kaj vse se predrznejo ti krvosesi. Kolikor je malovrednega pohištva so speljali ven iz stanovanj, kolikor je dobrega pa so obdržali za najemnino, od česar zahtevajo, da je treba plačati po $36. Predsedniku našega lokala so pridržali v stanovanju za kakih $700 pohištva, a ne peči ne postelje, drugemu Hrvatu so storili ravnotako, nekaj slabših stvari so odpeljali, drugo so pa pridržali v stanovanju, kar je tudi vredno par sto dolarjev. Kaj takega mislim, da je zmožna le B. White Coal Co.

Vse to nas ne prestraši. Zastonj se prizadeva ravnatelj podjetja s svojim bosom, ki vedno trdita, da ne bo tu nikdar unije. Mi imamo unijo že od prvega aprila in priznati jo bosta morala oba kakor jo bo morala priznati kompanija. Na svoji strani imata sicer nekaj svojih pristašev, pa to jima ne pomaga, oni bodo tudi zato naplačani in sicer suspendirani za 99 let.

Delavci, trpke izkušnje imamo pred seboj, zato ne bodimo omahljivi. Unijo moramo doseči, da nam bo priznana. Resnica je, kot je bilo že večkrat zapisano, da je boljše pomalem brez dela umirati, kot pa pri delu v lakoti umirati. Ali zakaj tudi to? Recimo, da smo možje in ne verujemo več v bavbav. Tako moramo učiti tudi našo mladino, vrzimo v staro šaro, kar so nas učili naši dedje, kar je bilo krivično. Pravica mora priti na dan in prej ali slej bo tudi prišla, to sem gotov, to nas uči znanost in izkušnje. Vzelo bo seveda še čas, predno se bomo oprostili naših izkoriščevalcev, ali ta čas bo prišel gotovo, tako kot pravi Slovak: pomalo, pomalo...

Skrbno štiam dopise, posebno one westmorelandskih stavkarjev, ki se pritožujejo, kako bridke izkušnje imajo za seboj. To jim rad priznavam, saj bridke izkušnje imamo vsi delavci. Vsi smo enako izkoriščani in poleg tega moramo priznati, da so naši voditelji napravili malo napako. Kadar bomo združeni vsi, tedaj tudi naši voditelji ne bodo delali napak kot sedaj, zato pa se ne smemo sedaj podajati nazaj. "Le naprej, saj je še korajže kej." Pokažimo, da smo srčni, ko se gre za dobrobit nas in naših otrok, da bodo naši potomci lahko na nas ponosni, pokažimo, da smo se tudi mi že nekaj naučili, da znamo ceniti slabo od dobrega. Ne bodimo omahljivi!

Pozdrav vsem zavednim delavcem širom Amerike, zavednim pa hitro pomoč in po delavskem časopisju luč. — **Henrik Pečarič.**

Johnston City, Ill. — V številki 205 z dne 1. septembra je izšel dopis iz Rentchlerja, Ill., pisan po bratu Pogačniku, ki se tiče tudi malo moje osebe. Dopisnik vprašuje, kaj bodo drugi sodili o mojih dopisih, ki so se tikali westmorelandskega okraja glede stavke leta 1910—1911. Kaj li misli s tem reči? V resnici sem pisal, da bo premogarjem v Westmorelandu, Pa., priskočila na pomoč organizacija U. M. W. of A. topot, ako jim ni leta 1910—1911. Pri tem tudi mislim, da nisem lagal.

Ni izšlo vse kakor smo mislili, ali to še ni dokaz, da so Westmorelandčani izgubili. Organizacija jim je topot dala vso pomoč, kolikor je bilo v njeni moči, a sedaj, ko je spor izravnan na ta način, je odvisno od westmorelandskih rudarjev samih, da vztrajajo še nekaj dni in uspeli bodo s svojimi zahtevami. Pisal sem že in še ponavljam, da so nekoč illinoiski premogarji sami vodili borbo in tudi zmagali so, pa ne s pomočjo kakih drugih rudarjev, samo s svojo vztrajnostjo so dosegli zmago. Rudarji v Westmorelandu naj se drže, kakor je pisal dopisnik v številki 205 in prepričan sem, da bodo zmagali.

V resnici bi bil rad videl, da so nanovo organizirani premogarji v Pennsylvaniji celo prej uspeli s svojimi zahtevami kakor mi, a žal se to ni zgodilo. Vem za njihovo trpljenje in šikaniranje od strani kompanij ih če bi jaz mogel izravnati spor, za kakoršnega me smatra dopisnik, izravnal bi ga jim takoj. Toda to ni organizacija individijev, to je organizacija vseh rudarjev Združenih držav, ki so v nji organizirani. Načelu organizacije ni vse v redu, a jaz bi poveljništva organizacije ne mogel obvladati, obvlada ga lahko le celokupno članstvo, če ima voljo zato.

Brat Pogačnik priporoča agitacijska sredstva po lokalih in tudi, da bi jaz izbral ljudi, ki bi to agitacijo po lokalih vodili. S kakega stališča vidi toliko moč v meni? Res sem bil prej organizator, pa nisem vlekel kneževske plače in danes to delam zastonj po okolici, kjer bivam. To še ni dokaz, da bi mogel jaz izbirati ljudi za agitacijo.

Verujem v dopisnikovo mišljenje, ko pravi, da bi bilo treba več agitacije med rudarji in vsemi delavci sploh, toda pri taki agitaciji bi bilo treba, da bi pomagal vsak napreden delavec. Nekaj pa moram reči, da mi pri taki agitaciji ne ugaja in to je, da niso dovolj spoštovani agitatorji iz delavskega razreda, ki niso dovolj spoštovani, ker so delavci sami. Neuki delavci ne verujejo v človeka, ki je iz njihovega razreda, pa naj bo še boljši agitator, kar mi mora celo dopisnik sam pritrditi. On pozna moje delo in tudi ve, kaj sem dobil za ves moj trud. Delavci danes več verujejo kakemu prefriganeu, ki je sicer prošel šole, ali nikdar se ni izkusil v trdem delu ni skusil pravega delavskega življenja in tako tudi ne more poznati delavčevih teženj. Ne verujejo trdemu delavcu, ki se je po bogatih izkušnjah izučil, da daleč nadkriljuje one, ki se ponašajo s svojo izobrazbo. Po izkušnjah izobrazba sama pride in sicer toliko bolja, ker je vzeta iz življenja, kakor pa ona iz starokopitnih šol. Izkušen delavec lahko mnogo poduči svoje ne tako izkušene sodelavce, in zato je pripravna lokalna seja. Mesto pravega poduka, ki bi ga imeli lahko na sejah, pa danes zahajajo k sejam med delavce taki, ki ne poučujejo rudarjev, kako morajo nastopati v borbah in ne krepijo njihove zavednosti, temveč samo na sejah dopovedujejo udeležencem, kako dober je Lewis, voditelj rudarjev in da je treba za njega glasovati pri volitvah. Če se najde pri seji rudar z dobro idejo, zaduše njegov glas Lewisovi prijatelji in prepričajo druge rudarje, da njim verujejo, dasiravno je imel prav rudar z dobro idejo, ki mu je nemogoče uspeti proti močni kliki.

Naši ljudje bi morali pri sejah zahtevati svoje ljudi, ki bi jih podučevali v pravem duhu. Lahko trdim, da sem privedel na pravi pot na stotine Hrvatov in Slovencev, pa naj se eden teh oglasi, da bi ga bil napeljaval na nepravo pot v delavskem gibanju. Vseeno nimam nobenega priznanja zato, čeprav sem moral pri tem izgubiti več mest in moja družina je z mano trpela. Večina onih, ki sem zanje trpel in jih naučaval, me sedaj prezira, a še sem voljan trpeti. Danes ne morem več dobiti prostora za delo, kjer bi hotel sam in tako moram ostati, kjer sem. Vse to mi nič ni, le boli me, da sem vzlic vsemu prizadevanju preziran od bratov delavcev. — **Tony Shragal.**

Roslyn, Wash. — Skoro pet polnih mesecev je prošlo, da se živa duša ni javila iz te naselbine, kar tudi ni izgledalo za potrebno. Vse je v redu odnosno v naši okolici, kjer moramo reči, da vsi stojimo solidarno, vsi smo kot eden. Nekaj jih je prišlo sem, da ustvarijo red in mir v prilog kompaniji, pa ni prišlo do nikakih nemirov tekom cele borbe, ki smo jo imeli pet mesecev. Vse, mislim, da bo mirno izteklo tudi teh par dni, po katerih vse kaže, da bo stavka dokončana.

Kdo bo dobil zaušnico? Mislim, da mi rudarji, pa vzlic temu ni treba, da bi se plašili. Podjetnati naše zahteve, ako hočejo, da niki morajo na vsak način prizse bomo vrnili k delu. Dokazali smo silo delavskega razreda, kako jaka je, če se organizira in delavstvo skupno nastopi.

Dne 25. avgusta smo imeli na Roslynu skupno sejo od vseh v bližnji okolici živečih rudarjev. Svrha tega shoda je bila, da uradniki našega lokala št. 2510 raztolmačijo zaključke konference v Clevelandu in pogoje zaključenja stavke. Človek bi bil mislil, da se bo na tej seji govorilo samo o clevelandski pogodbi, toda ne samo to, razpravljalo se je tudi mnogo o glasovanju za distriktni odbor, ki se je vršilo dne 26. avgusta. Na shodu se torej ni mnogo govorilo o konferenci v Clevelandu, bilo je samo mnogo razpravljanja in slavospevov, kako mnogo so storili odborniki za člane organizacije in za delavstvo sploh.

Pri shodu je prvi prijel za besedo predsednik lokala 2510 in rekel, da je pogodba podpisana do 1. aprila 1923 in za to dobo bo izbran odbor, ki bo izdelal plačilno lestvico za v bodoče. Dalje je še govoril sebi v prilog in proti svojim opozicijonalcem, posebno proti Martinu Flajziku, ki je tudi kandidat tega distrikta. V glavnem se je njegov govor nanašal proti M. Flajziku, njegovemu protikandidatu, ki je bil nekoč predsednik tega distrikta. Pravil je, da navzoči še ne poznajo Flajzika, in našteval njegove grehe. Mnogo zlega je veel povedati o njem, kot o človeku, ki ne pozna žuljev članov organizacije in je škodljiv. Nikar naj ga torej ne volijo.

Najlepše je bilo, da je potem nastopil Flajzik sam in povedal, če je komu kaj na tem, da izve za njegovo preteklost, naj se informira pri lokalu njegove unije Vse govorjenje njegovega opozicijonalca je rekel, da je lopovsko in navajal razloge za to. Pojasnjeval je udeležencem, da ni imel tolikih dohodkov in ni delal korumpcijonalno kot je rekel o njem predgovornik, potem pa še vprašal predgovornika, če li ne ve, kdaj je dobil $250 in dve posodi žganja. Na tako vprašanje je odmeval smeh. Flajzik je še rekel prisotnim, če kdo ne veruje v njegove trditve, da mu lahko pripelje priče, da bodo dokazale. Še drugo je Flajzik vpraševal predgovornika, če se spominja dogodkov v kartašnici, pijanosti in drugega, s katerimi vprašanji je odkrival predgovornikovo preteklost.

Ne bom še drugega vlačil na dan, kaj vse sta drug drugemu očitala govornika, niti nočem tega komentirati, čitatelji si sami lahko ustvarijo sodbo, kaki so ti prvaki, delavski voditelji, in da je treba z vso opreznostjo paziti kako vodijo posel organizacije, ki spada v njihov delokrog. Kakorhitro se pokaže, da kateri zanemarja svojo službo in ne dela za koristi delavstva, bilo bi ga treba takoj odstraniti iz organizacije ali vsaj z vodilnega mesta.

Kruta je borba za obstanek, v tej borbi imamo nešteto nasprotnikov in po dolgotrajni borbi, smo se utrdili, obzorje se je kolikortoliko razjasnilo in izkušnje so nas naučile, kako nam je treba misliti in delati, zato pa ne bomo nikdar več trpeli v svojih sredah pijavk, obračunali bomo z vsakim takoj, če se bo izkazal, da je nasprotnik delavstva. Neglede na to, kako mastna je njegova plača, vsak bo izletel iz organizacije, če ne bo delal tako kot bomo mi hoteli.

Shod in seja, ki smo jo imeli dne 25. avgusta, je bila tudi v namen, da se izravna malo spor, ki ga imamo rudarji s premogarskimi delodajalci. Ne bom o tem razpravljal na široko, pač pa hočem omeniti dogodljaj tega dne, ki je značilen za nas rudarje.

Okoli enajste ure dopoldne sem opazil malo skupino ljudi, ki je čezdalje postajala večja; pomaknil sem se bližje, da bom videl, kaj se je pripetilo in opazil, da imajo v svoji sredi stavkokaza, ki je baje prišel iz Bilihema, Wash. Opravičeval se je, da so mu dokumenti ostali v Cle Elumu, Wash., oni, ki so ga obkrožili, pa so dvigali nad njim pesti. Oglasila sta se dva, naj ga pustijo in da ga spremita dole, v svrho, da se prepričajo, če res ni stavkokazil. Šli so tja, a tedaj se je začel obkroženi zopet izgovarjati, da so mu dokumenti ostali v Seattlu, Wash. Spet so ga pripeljali na shod v Roslyn, da se bo tam oprostil pred prisotnimi, zakaj je prej lagal. Pri tem se je oglasil nek mladi človek, ki je povedal, da ga je videl, ko je bil na straženju. Dokazalo se je, da je čisto navaden stavkokaz in voditelji shoda so mu na žalost mnogokaterega pokazali vrata. Skočil je skozi vrata, mnogi navzoči stavkarji pa za njim. Tekal je po mestu in v neko prodajalno, od tam pa skozi zadnja vrata na avtomobil, odkoder ga je odpeljal policaj in tako rešil pred bunkami. Mislim, da se nikdar več ne bo vrnil na Roslyn.

Tako bi moral biti iz vsake naselbine odpremljen sleherni stavkokaz in kmalu, mislim, da bi ne bilo več onih, ki tržejo kruh od ust nedolžnim otrokom. — **J. Majnarich.**

Revolucija in Brisbane.

Arthur Brisbane, znani pisec uvodnikov v Hearstovih listih in liberalni kritik političnih in ekonomskih razmer, se je pred nekaj dnevi spravil nad članek v glasilu železničarskih organizacij "Labor", ki se peča z nekim intervjuvom mladega Corneliusa Vanderbilta glede nekih priprav v ameriški armadi. Mladi Vanderbilt, prapravnuk železniškega kralja in milijonarja Vanderbilta, opravlja takole-bolj za sport postransko reportersko službo pri nekem listu. Njegov intervju, ki ga je deloma ponatisnil in komentiral omenjeni list "Labor", se glasi:

"Iz pozivnih vojaških virov sem poučen, da so v teku priprave za obrambo proti notranjim nemirom. Vojni department je pripravljen nastopiti v davanjstih urah proti vsakemu izbruhu. Orožje, ki je izbrano za prvo obrambno črto, so granate s solznim plinom, lahke zračne bombe, strojnice in tanki. . . . Topovi niso praktični, ker bi naredili veliko škodo na lastnini. Namen teh priprav je, potlačiti vstajo in revolto, ne pa uničevati lastnino. .. Dalje sem poučen, da so vsa povelja in navodila vojnega departmenta že pripravljena in se lahko takoj brzojavijo poveljnikom v okrožjih devetih zborov. Med drugimi je povelje, da morajo vojaki takoj streljati, in sicer streljati, da ubijejo. Nobene milosti ne sme biti, kadar so izgredi v teku."

Opazka urednika železničarskega glasila "Labor" se glasi: "Vojni department je zelo previden in ne misli na slepo destrukcijo. Število delavcev, ki se lahko pobijejo in ranijo, nima nobene meje, ampak lastnina ne sme biti poškodovana. Zato ne bodo rabili topov."

Brisbane pa pravi: "Čemu to govorjenje o pripravah proti rebelnemu delavstvu? Čemu to besedičenje o revoluciji? Lahko so izgredi, toda revolucije ne bo — saj to generacijo še ne. V armadi bi tudi morali imeti več pameti in ne bi smeli govoriti o poljanju ljudi na tak način, da se ne poškoduje privatna lastnina. Četudi imajo to v načrtu, ne bi smeli govoriti o tem!

Delavci v Združenih državah imajo osemdeset glasov na vsakih sto. Ako imajo glavo na pravem koncu, je armada njihova in lahko delajo z njo, kar hočejo. Lahko povečajo armado na miljon mož ali pa znižajo na enega vojaka. Delavci dalje lahko počnejo s tovarnami, rudniki in drugo lastnino kar hočejo, kajti davčni zakoni so lahko zakoni konfiskacije, ako hoče kongres. Vse to lahko dosežejo delavci brez revolucije, samo če hočejo — če namreč posvetijo volitvam toliko pažnje kolikor izbiranju slamnika, kadar ga kupujejo na spomlad."

Brisbanove besede ne potrebujejo komentarja.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press).

Zvišanje mezde. Utah Copper Company, ki ima velike bakrene rudnike v Binghamu, Utah, je zvišala mezdo rudarjem za 50 centov dnevno. Družba je bila prisiljena to storiti, ker ni mogla več dobiti delavcev za staro mezdo.

Kovinarji na Norveškem so na svojem 17. zboru v Kristianiji sklenili, da se ne pridružijo amsterdamski, ne moskovski strokovni internacionali. V norveških jeklarskih in železarskih tovarnah vlada velika brezposelnost in kovinarji so bili pred kratkim prisiljeni sprejeti 25 odstokov znižanja mezde. Obdržali pa so 48-urno delo v tednu.

Proces proti rudarjem v Zapadni Virginiji se je ponovil zadnji teden. Rudar Walter Allen, obtožen izdaje vsled prisostovanja obširnem pohodu v okraju Logan lansko leto, je zdaj na vrsti. Obravnava bo trajala več tednov.

Delavska volilna kampanja. Socialistična stranka v Iowi je odprla volilno kampanjo za jesenske volitve z velikim piknikom v Burlingtonu. Dr. Perry Engle, kandidat za governorja, je bil glavni govornik.

Zmaga čepičarjev. Unija čepičarjev in klobučarjev v St. Josephu, Mich., je izšla zmagovita iz stavke. Družba je bila prisiljena obdržati staro mezdo in zvišati mezdo onim delavcem, ki so dotlej prejemali manj kakor določa unijska lestvica.

Industrialni unionizem. Državna delavska federacija v Nebraski je na svoji konveneiji v Omahi zadnji teden sprejela resolucijo za reorganiziranje strokovnih unij na industrijskem temelju. Federacija zahteva, da eksekutiva Ameriške delavske federacije čim prej skliče konferenco vseh mednarodnih unij v svrho, da se izdela načrt za amalgamiranje unij po industrijah. Eden sam delegat je glasoval proti resoluciji. To je že tretja državna federacija, ki se je izrekla za industrijsko formo organizacije. Drugi federaciji sta v Minnesoti in Wisconsinu.

"Hobo News", glasilo hobotov ki izhaja v St. Louisu, ima na naslovni strani svoje septemberske številke sledeči motto: Don't scab, go fishing" (ne stavkokazite, rajši ribarite).

Komunistični kongres v Moskvi. Moskva. — (Federated Press.) — Četrti kongres komunistične, oziroma tretje internacionale se otvori v Moskvi 7. novembra na dan petletnice obstanka Sovjetske Rusije. Ako vse dežele, v katerih obstoji komunistična stranka, pošljejo delegate, bo zastopanih 56 dežel. Preliminarni dnevni red, katerega je predložila eksekutiva, je sledeči: taktika internacionale; program internacionale in njenih najvažnejših sekcij (Italija, Nemčija, Francija, Čehoslovakija, Japonska, Amerika, Norveška in Bolgarija); agrarna vprašanja; problemi trade unij; izobrazba; mladinska internacionala; zadeve v Orientu.

Rudarji odobrili pogodbo. Mezdna pogodba med rudarji na polju trdega premoga in operatorji je bila ratificirana na konveneiji v Withesbaru, Pa., v soboto. Stavka 155,000 rudarjev je s tem končana.

Razne vesti.

CERKVENO PREMOŽENJE JE "VRNJENO BOGU".

Justični tajnik pravi, da je zaplenjena sovražna lastnina "božja lastnina"!

Washington, D. C. — Justični tajnik Daugherty je zopet presenetil javnost ne s kakim novim "indžunkšnom", temveč z odlokom, ki nima para v zgodovini modernih držav. Dal je navodila oskrbniku zaplenjene sovražne lastnine — zaplemba se je izvršila med vojno — da naj vrne madžarski reformirani cerkvi v Clevelandu vrednostne listine, ki so v rokah oskrbnika kot sovražna lastnina. Vrednost dotičnih papirjev se ceni na okrog $20,000 Papirji so se ob izbruhu vojne nahajali v ogrski Generalni kreditni banki v Clevelandu; banka je bila zastopnica omenjene cerkve v vseh finančnih stvareh.

Daugherty pravi v svojem odloku, da "je cerkveno premoženje navsezadnje lastnina Boga samega in vsled tega je absurdno govoriti, da je to sovražna lastnina in ravno tako je bila zaplemba tega premoženja malo manj kot bogokletna"!

DANES SE IZKAŽE: ALI BO MIR ALI STAVKA!

Časnikarski poročevalci se trudijo zastonj, da izvedo kaj zanesljivega.

Chicago, Ill. — Zastonj so se trudili časnikarski poročevalci in silili v voditelje stavke in železniške predsednike z vprašanji, ako imajo glasovi o izravnavi železničarske stavke resnico za podlago.

Jewell, predsednik železniškega departmenta v Ameriški delavski federaciji, je rekel časnikarskim poročevalcem: "Do pondeljka nimam kaj povedati."

Sitni časnikarski poročevalci niso bili zadovoljni s tem odgovorom in vprašali so Daniel Willarda, predsednika Baltimore & Ohio železniške družbe, če so govorice o bližajoči izravnavi stavke resnične. Prejeli so odgovor, kakršnega jim je podal Jewell.

Ko so časnikarski poročevalci prejeli taka odgovora, so pričeli sestavljati poročila po svoje. Izigravati so pričeli navadne poteze, ki nimajo drugega namena kot napolniti kolone dnevnika s čtivom. Tako je na primer neki časnikarski poročevalec "intervjuval" A. F. Banksa, predsednika Elgin, Joliet in Eastern železnice, kako je z izravnavo stavke. Ravnatelj mu je hitro povedal, da se uslužbenci te železnice že vrnejo v pondeljek na delo. Zadovoljen s tem odgovorom, se je poročevalec najbrž 'usedel na letalo' in poletel v Joliet, kjer je zopet "intervjuval" stavkujoče železničarje. Voditelji stavke so mu pa rekli, da so vrste stavkarjev cele.

Najbolj je časnikarske poročevalce označil Jewell ob svojem prihodu v Chicago, ko so silili vanj, da naj poda kakšno izjavo, kajti Jewell je odgovoril sitnežem: "Publicistika je škodila v minolem tednu naši stvari. In mi smo se odločili, da ne podamo nobene izjave, dokler jo ne avtorizira naš mezdni odbor. Mogoče se to zgodi v pondeljek zvečer, mogoče v torek zvečer. Zapustiti vas moram, da delate svoje lastne zaključke".

S temi besedami so bili časnikarski poročevalci odpravljeni, ki so na to delali svoje zaključke, ki so večinoma storjeni na napačnih potezah.

IZSELJNIKOM V AVSTRALIJI PONUJAJO SRAMOTNO NIZKE MEZDE.

Melbourne, Avstralija. — Tovarnarji in drugi podjetniki ponujajo izseljnikom, ki prihajajo iz Anglije v Avstralijo, sramotno nizke mezde. Preiskava zvezne vlade je dognala, da so delavcu z ženo in družino plačevali za delo na farmah od $3.50 do $5.00 na teden. Hrano je prejemal samo delavec, njegova žena in otroci so se morali pa sami prehranjevati s pičlo mezdo. Izseljniki so večinoma služili v svetovni vojni v britski armadi, katere so izvabili v Avstralijo z lažnjivimi obljubami.

Delavske strokovne organizacije protestirajo po vsej Avstraliji proti nesramnemu izkoriščanju izseljnikov. Poleg so organizirani delavci povdarjali, da prihod novih izseljnikov le pomnožuje armado brezposelnih delavcev v Avstraliji. Apelirali so na delavstvo v Angliji, da naj poduči v časopisju delavstvo o razmerah v Avstraliji.

Tako izkorišča britski kapitalizem britske delavce, ker kapitalizem ne pazna narodnosti, ampak prizna samo profite.

ZMAGA LA FOLLETTA JE ZMEŠALA ŠTRENO PROFESIJONALNIM POLITIKOM.

Washington, D. C. (Fed. Press.) Zmaga La Folletta v Wisconsinu pri primarnih volitvah je silno poparila profesijonalne političarje, tako da se zdaj boje, da tudi pogori Kellogg v Minnesoti napram kandidatu delavske farmarske stranke. Kelloggovi prijatelji se že združujejo, da razvijejo svoje moči za Kellogga. Oni priznajo, da jim je La Folletova zmaga škodovala, ker bo učinkovala na farmarje v Minnesoti, toda pripravljeni so se bojevati, dokler bitka ni izgubljena.

Z glasom o La Folletovi zmagi je dospelo tudi poročilo, da je socialist Berger nominiran kandidatom v petem kongresnem volilnem okraju. Socialisti v Wisconsinu niso postavili La Follettu nasprotnega kandidata in zatagadelj zdaj pričakujejo, da bodo lafollettovci glasovali za Bergerja v novembru.

Ako bo Berger zopet izvoljen v kongres, kar večinoma pričakujejo vsi, tedaj bo lahko preiskusil člane kongresne zbornice, ako so pri volji priznati, da je vojna končana. Dvakrat so mu odklonili sedež v kongresu. Berger bo zopet prišel v kongresno zbornico in vojni fanatiki ga bodo morali sprejeti, ali pa pričeti znova z bojem, ki so ga pričeli že v letu 1919.

PRODUKCIJA PREMOGA JE POSKOČILA.

Washington, D. C. (Fed. Press.) — Zvezni geologični biro poroča, da je produkcija premoga v zadnjem tednu ravno tako poskočila, kakor je hitro padla po prvem aprilu, ko je pričela stavka. Vzroke za ta pojav je iskati v dejstvu, da so premogovniški podjetniki pristali na clevelandski sporazum.

Biro pravi dalje, da je v neunijskih distriktih južnega in srednjega gorovja Appalachias v Pennsylvaniji produkcija zastala, ker železniške družbe ne morejo dovažati voz k rudniku. Rudniki dobe le 65 odstotkov vozov od normale.

Ravno tako prihajajo pritožbe o pomanjkanju železniških voz iz Vzhodnega Ohio in Zapadne Virginije. Tako so se vzroki, ki učinkujejo na produkcijo premoga, spremenili čez noč. Preje ni bilo človeške delovne moči, ki bi producirala premog, zdaj pa ni železniških vozov, da prevažajo premog v njih.

SMEŠNA PRIZADEVANJA ŽELEZNIŠKE DRUŽBE.

Champaign, Ill. — Organizirani delavci se smejejo prizadevanju Illinois Central železniške družbe, ki hoče iz stavkokazev ustvariti tako organizacijo, kot je priznana po transportnem zakonu iz leta 1920.

Ustava te nove stavkokaške organizacije določa, da člani te organizacije, ki so pod jurisdikcijo delovodja ali delavniškega superintendenta, izvolijo vsako leto v juliju tri zastopnike kot lokalni odbor za dobo enega leta. Volitve so tajne, toda vrše se tako kot določita splošni odbor in vrhovni superintendent. Izid volitev mora potrditi delovodja.

V pravilih ni besede, ki bi branila odsloviti uslužbence brez vzroka. Ako delavci niso zadovoljni, jim ostane edina pravica, da puste delo.

Delavci, ki mislijo samostojno in niso postali podrepniki svojih delodajalcev, ne bodo nikdar sprejeli take organizacije.

Železniška družba se lahko prizadeva, da ustanovi tako organizacijo. Privržence bo dobila le med stavkokazi. Po končani stavki pa taka organizacija ne bo držala en dan.

RADODARNI SENATOR.

Washington, D. C. (Federated Press). — Senatorju Townsendu grozi poraz od strani Herbert E. Bakerja, delavskega farmarskega kandidata pri primarnih volitvah. Senator je pa naenkrat postal zelo radodaren in želi, da se razdele vojne potrebščine in materijal v vrednosti ene miljarde dolarjev med razne države. Ta materijal in potrebščine se naj razdele zastonj.

Senatni odsek za vojaške zadeve še ni poročal o Townsendovi predlogi in najbrž tudi ne bo poročal pred primarnimi volitvami. Časnikarski poročevalci pa vseeno prikazevajo stvar tako, kakor da namerava senator Townsend podariti ameriškemu ljudstvu eno miljardo dolarjev, da jim olajša trdo butaro.

To se je zgodilo prvikrat, da naj se darilo iz javne blagajne vporabi po kandidatu, da se ljudstvu priporoči v ponovno izvolitev.

CESTNI ROPARSKI UMOR.

Michigan City, Ind. — Brata Ferdinand in John Ridgebird, prvi star 19 let, a drugi mlajši od njega, sta se vračala domov proti Wisconsinu. Preživela sta nekaj tednov na počitnicah v Michiganu, po počitnicah sta se pa odločila, da gresta peš domov. Zvečer sta razpela svoj šotor ob državni cesti. V tem šotoru sta ju napadla dva zamorska bandita in sta ju oropala za tri sto dolarjev. Starejši brat se je postavi v bran in cestna roparja sta ga ustrelila. Mlajši brat je utekel v to mesto in sporočil žalostno novico. Takoj so se napotile patrulje iskat cestna roparja, a dozdaj ju še niso prijeli.

Z ENO PERESNO POTEZO JE ŠPANSKA VLADA RAZBILA ORGANIZACIJO POŠTNIH USLUŽBENCEV.

Pariz, Fran. — Španski uradniki uradniki so zastavkali na poseben način. Ostali niso doma, ampak pisma so se dostavljala redno adresatom. Ravno tako tudi druge pošiljatve. Ampak uslužbenci niso pritisnili pečata na znamke, da so jih pošiljatelji lahko še enkrat ali pa večkrat porabili.

Španski vladi je nastala s tem ogromna škoda, a mesto da se je pogajala s stavkarji, je izdala dekret, s katerim je razpustila organizacijo poštnih uslužbencev in določila ostre kazni za tistega, ki poizkusi znova organizirati poštne uslužbence.

KAKŠNE SO AMERIŠKE JEČE.

San Quentin, Calif. — (Feder. Press.) — Tu sledi odlomek iz pisma, ki je bilo vtihotapljeno iz tukajšnje državne kaznilnice. Znano je namreč, da so oblasti že večkrat ostro zavrnile pritožbe zoper gnile razmere v tej kaznilnici. Odgovor je vselej bil, da je ječa v San Quentinu "zelo idejalna ječa", moderna skozinskoz in sanitarna. Odlomek dokazuje drugače:

"Nahajam se v oddelku za starce. Zdravnik poseti ta del zavoda dnevno in se navadno zelo jezi, ali njegova jeza ne pomaga nič. Razmere tukaj so strašne. Za vse jetnike je ena sam kopalna banja. Eden jetnik je umrl včeraj. Ta jetnik je bil že ves gnil vsled sifilisa, kijub temu se je dnevno kopal v samcati banji in navadno so ostali za njim koščki njegovega gnilega mesa v banji. Zdravi jetniki spe na slamnicah in se odevajo s kosci, ki so jih prej imeli bolniki. Koci niti slamnice niso nikdar sterilizirane. Celice niso nikdar dodobra očiščene in prezračene."

Kaj ne, zelo idejalna, moderna in sanitarna ječa!

OBSODBE DELAVCEV V JUŽNI AFRIKI.

London, Anglija. — Isaac Jacob Viljoen, vodja zadnje velike rudarske stavke na zlatovišču v Randu v Južni Afriki, je bil obsojen na sedem let težke ječe, poostrene s trdim delom. Obravnava se je vršila v Johannesburgu in obtožnica mu je očitala izdajstvo. Pred sodišče pride še osem sto devet in trideset drugih delavcev. Vsi so obtoženi izdajstva, ker so protestirali proti sramotno nizkim mezdam, ki niso zadostovale za pošteno prehranitev.

NACIJONALIZIRANA OPEKARNA SE IZPLAČA.

Perth, Zapadna Avstralija. — Zapadno avstralska nacijonalizirana opekarna je letos pokrila svoj prejšnji deficit v vsoti pet in trideset tisoč dolarjev. To se je zgodilo po odbitku vsote za rezervni sklad in obresti od posojila.

Nacijonalizirana žaga je pa doslej vrgla čisto potde et tisoč čistega profita.

Francija izumre v 200 letih. Pariz. — Francoska vlada se peča s težkim problemom, kako preprečiti počasno izumiranje francoskega naroda. Pravkar objavljena uradna statistika pokazuje, da so porodi padli za deset odstotkov v desetih velikih mestih od lanskega leta. To znači, da umrje več ljudi kakor se jih narodi. Letos bo 80,000 ljudi več mrtvih kot narojenih. Ako se bo to nadaljevalo, tedaj mora francoski narod izumreti v dvesto letih.

Glavni vzrok je velika draginja po vojni, ki je kriva, da se ne more poročiti najmanj 300,000 parov v letu. Ljudje se ne marajo ženiti, ker manjka stanovanj za družine. Drugi vzrok je — premalo moških in preveč žensk vsled zadnje vojne. Vdove, katere možje so bili ubiti na fronti, se ne morejo omožiti, čeprav imajo več ali manj premoženja, še manj pa dekleta.

Pripomočki, ki jih sugestirajo, so med drugimi sledeči: država naj adoptira nezakonske in zakonske otroke revnih staršev; vlada naj podpira novoporočence; premija na otroke, ki naj narašča čim več bo otrok v družini; pokojnina za matere. Radikalna sugestija, da se uvede poligamija, ni dobila veliko pristašev. Ako ne more mož preživeti ene žene, kako naj preživi več? Medtem si pa francoski učenjaki belijo gla-

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Culnkar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 2, Box 82, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blaz Novak, gl. blagajnik John Vegrich, urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 406 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terčelj, Box 161, Lawrence, Pa., John Gorišek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blaz Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa. John Grošelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad, Max Maro, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad, Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5900 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5606 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alič, 2126 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Jožko Ovca, 2639 W. 36th St., Chicago, Ill. Jos. Skuk, 1101 E. 62rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondenco z gl. odborniki, ki delaje v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 406 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namenjeni, oglasi, naročnina in spisi vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ve, da odkrijejo tajnost kontrole spolov, tako da se bi poljubno rodili dečki, katerih je danes manj kot deklic.

Delavci in mali trgovci.

Najtesnejša vez simpatije in kooperacije bi morala vezati organizirane delavce in male trgovce. To je one male trgovce, ki jih je na stotine in tisoče in si morajo z delom svojih rok kot drugi delavci ter ubijanjem svoje glave služiti mali dobiček, ki ga imajo pri razpečavanju živeža in podobne drobnarije, da se s tem preživljajo.

Ta velika armada malih trgovcev služi družbi kot delavstvo, ki razdeluje blago, to so groceristi, peki, trgovci z manufakturnim blagom in drugi trgovci z mešanim blagom. Ta velika masa trgovcev je navezana izključno na drugo še mnogo večjo maso delavstva, ki tvori pretežno večino prebivalstva in si mora služiti svoj kruh z opravljanjem mezdnega dela.

Organizacije meždnih delavcev, katerih cilji so, da izboljšajo svojim članom življenski obstoj in ga postavijo na stališče, ki je potrebno za človeka, bi morale toliko strožje apelirati na veliko maso trgovcev na drobno za skupno delovanje. Trgovci so odvisni od delavcev in njihovih zaslužkov, zato bi morali toliko resneje prijeti se misli, da je potrebna skupna akcija.

Čimveč delavec prejme za svoje delo v plačilu, toliko več ima profita mali trgovec in toliko večji je njegov dobiček ter omogočen boljši obstoj. Naravno bi torej morali predvsem mali trgovci biti agilni in podpirati delavstvo v njegovih zahtevah, da si izboljša položaj. Če že ne iz samega človekoljublja, morali bi biti mali trgovci naklonjeni delavstvu iz sebičnosti in pohlepa po toliko večjem profitu, ki je mogoč le po dobrih plačah delavstva.

Nezprosno geslo trdosrčnih velikih trgovcev je: Produciraj blago, ki je potrebno za človeštvo, po nizki ceni, kolikor je mogoče, transportiraj ga kolikor mogoče po nizki ceni in prodaj ga nazaj producentom po čim višji ceni moreč.

Mali kramar ali trgovec na drobno naj si nikar ne goji upanja, da on ne bo prizadet od krutega gesla, ki je v veljavi pri velikih trgovcih. Povsod je prizadet tudi on, kjer je prizadet mezdni delavec. Ne more razpečati toliko blaga, ker delavstvo ne zasluži zadostne plače in slovečče geslo velikih trgovcev, da je treba vse prodati po najvišji ceni, prizadene najbolj njega. Cena blagu mu je povišana, ko ga kupi v množini, naznaniti mora to svojim odjemalcem in pri vsakem malem zavojčku, ki ga proda s povišano ceno, mora čuti pikro besedo, dasiravno je sam ravnotako prizadet. On je na stališču neorganiziranega delavca. Nikakega glasu nima pri vpostavljanju cen njegovega zaslužka. Mogočni trgovci na debelo mu enostavno povišajo ceno za blago, kar pomeni znižanje njegovega dobička, če tudi sam ne naloži pri prodajanju na drobno sorazmerno višje cene, če pa naloži višjo ceno na blago, ga toliko ne proda in še poleg tega je, neprestano podvržen zabaljanju odjemalcev.

Geslo velikih trgovcev je tako, da se ves izdani denar za produciranje produktov zopet v toliko večji meri vrača v njihove blagajne. Vse mora služiti njim in težko je reči, kdaj bo Amerika toliko organizirana, da ne bo radi pohlepa velikih trgovcev in mogotcev ogrožan niti najmanjši kramar več. Vse ljudstvo je prizadeto od izkoriščevalcev, toda samo ena skupina je, da se proti njim bojuje, to so organizirani delavci.

NAZNANILO NAROČNIKOM, DRUGIM ROJAKOM IN ČLANOM, DA JE NAŠ ZASTOPNIK

Frank Richter na potovanju v državah na zapadu in je pooblaščen pobirati naročnino za dnevnik Prosveta, ter želimo, da mu gredo rojaki na roke in se naroče na list.

Nadalje želimo sporočiti, da bo obiskal vse naše naročnike v državi Ohio in sosednih državah, naš član in rojak Tony Ogrich, kateri je pooblaščen nabirati novo naročnike in sprejemati naročnino od starih naročnikov. Želimo, da rojaki upoštevajo to in mu pomagajo v kolikor je v njih moči, ter se naroče na list Prosveta.

Upravništvo Prosvete.

F. Godina.

NAZNANILO ROJAKOM V JOHNSTOWN, PA. IN OKOLICI, DA SEM ZOPET ODPRL KROJAŠKO DELAVNICO NA SVOJEM PROSTORU NA 67 IRON STREET, JOHNSTOWN, PA., RAVNO NASPROTI ŽELEZNIŠKE POSTAJE. ULJUDNO SE PRIPOROČAM STARIM IN NOVIM ODJEMALCEM, JAZ IZDELUJEM MOŠKE IN ŽENSKE OBLEKE IN SPREJMEM VSA POPRAVILA IN ČIŠČENJE OBLEK.

ANTON FORTUNA, KROJAČ, 67 IRON STREET, JOHNSTOWN, PA.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja George Ivanich, doma nekje blizo Metlike. Pred šest meseci je bil tu na West Frankfort, Ill., in potem odšel neznano kam. Zelo bom hvaležen rojakom ako mi kdo naznani njegov naslov, če bo pa on čital te vrstice, naj se mi nemudoma javi, ker za poročati mu imam zelo važne stvari. Joe Strukelj, Ezra, Ill., Box 1. (Adv.)

Frank Heller:

Blagajna velikega vojvode.

Roman.

Iz švedščine preložil F. J—o.

(Dalje.)

"Vaš gospod soprog! Ali vaš gospod soprog pozna velikega vojvodo?"

"Tega ne vem! Mislim, da ne! Zdi se mi, da potuje prvič na Minorko."

"Vi ne veste tega? Zdi se mi, da ste jako slabo poučeni o zadevah svojega gospoda soproga."

"Mogoče je bil tam, predno sva se. . . ."

"Predno sta se poročila, razumem! Ali ste že dolgo poročeni, madam? oprostite predrznemu vprašanju."

Veliki vojvoda se je začudil, ko je videl, da je mlada dama mesto odgovora zardela do ušes; prestrašil se je, da je s svojim vprašanjem naredil veliko neumnost, dasi tega ni nameraval, je hotel hitro vso stvar popraviti in rekel:

"Da, da, sedaj razumem madame. . . . tako bo stvar. . . to je vaše svatbeno potovanje!"

Ko je veliki vojvoda pogledal gospo Pelotard, videl je samo še njen lepo oblikovani hrbet in par elegantnih čeveljčkov, ki so stopicali z največjo naglico proti stopnišču; par sekund pozneje pa ni videl niti tega več! Gospa Pelotard je izginila, toda niti besede ni rekla, da bi pojasnila svojo zagonetno obnašanje. . . niti ozrla se ni — urno je stekla po stopnicah nizdol.

Da res, jahta "Štorklja" je krila v sebi več skrivnosti in zagonetnosti, nego bi smela sprejeti na se ton blaga.

Zakaj pri vragu je morala zardeti do ušes dama, ki je bila včeraj stara najmanj 40 let, toda danes je po čudoviti kozmetični kuri komaj dvajsetletna devojka, ko jo človek povsem spoštljivo in uljudno vpraša, koliko časa je poročena? Zardela je in potem pobegnila, kot sramežljiva Diana. In ta dama, ki je poročena z žurnalistom, ki piše za časopise, ki jih ona ne pozna, potem borzijanski list, ki pošilja "vojne" poročevalce. . . in nazadnje ta dama, ki se tako zelo zanima za usodo velikega vojvode, ki ga ni videla nikdar, katerega ime tako nalašč in izzivalno pači. . . Vsa je nemirna radi njega, niti pomisliti ne sme nato, da bi bil mrtev. Zahteva, da se morajo vsi prebivalci Minorke, katere kar lepo z lopovi titulira, postreliti in pobiti, ako so njemu skrivili lo las — a najlepše na stvari, da poizveduje pri samem velikem vojvodi vse poedinosti o njem samem, a da niti ne sluti, s kom govori. Res v človeku bi se moralo nazadnje zavrteti v glavi. . . .

Vse te misli so se vrtile v njegovi glavi z brzino električne struje; toda še predno si je mogel poiskati kako pojasnilo ali odgovor, je zagledal gospoda Pelotarda, ki je prišel po stopnicah, na katerih je malo poprej izginila ona. . . Gospod Pelotard se je zadovoljno smejal:

"Dobro jutro, gospod grof! Kako se počutite? Poranili ste, poranili! Ravnokar mi je pravila soproga, da sta imela že dolgo in zanimivo konferenco."

"Da, konferenco, ki jo je pa milostiva prekinila na tako nagel in čuden način, da si moram misliti, kako zelo sem jo razžalil. Verujte mi, gospod, da mi je neskončno žal, ako se je res to zgodilo, toda po moji krivdi gotovo ne. Zagotavljam vas. . . ., da nisem hotel. . . ."

"Pomirite se, dragi grof, saj stvar vendar ne bo tako strašna in nevarna. Mislim, da je morska vožnja uplivala na mojo soprogo. Ravnokar mi je priznala."

"Morska vožnja . . . meni se pa zdi, da je milostiva kot rojena na morju!"

"Mogoče. . . ali stara resnica je, da sta morje in žena dve uganki, ki jih ne more nikdo razrešiti."

Veliki vojvoda je priznal to prav rad.

"Prav nič ne pretiravate, gospod profesor. . . lahko bi celo trdili, da je vaša gospa soproga velika uganka! Vsekakor žena je sicer uganka, a vaša soproga je največja uganka med ženami!"

"Kako to?"

"Ni samo uganka v svoji notranjosti, tudi na zunaj je uganka. Včeraj ste mi predstavili štiridesetletno gospo Pelotard — danes sem pa videl komaj dvajsetletno. . . ."

"Ah, dragi grof. . . . razsvetljava, luč, morski zrak. . . ."

"Da, da, morski zrak. . . gospa mi je govorila o neki kozmetični kuri. . ."

"Da, da, seveda! Skoro sem pozabil nato. . . Kozmetična kura, ki jo je ravno danes končala."

"Sama mi je to povedala! Ni mi pa hotela izdati, za katere liste delate. Dobil sem utis, da nazadnje niti ona sama ne ve."

"Mondeu, kako morate vendar misliti, da se bo mlada dama zanimala za take stvari?"

"Tudi to je mogoče! Jako se pa zanima za cilj mojega potovanja. Spraševala me je vse mogoče o Minorki."

"Da, da, jako se zanima za Minorko!"

"Še bolj pa za velikega vojvodo. Vaša sreča je samo, gospod profesor, da je veliki vojvoda izgubil svoj prestol. Ako je še živ . . . oziroma, ako bi ne bil odstavljen, bili bi gospod profesor, v nevarnosti, da zapustite Minorko sami!"

"Torej vi mislite, da se madame preveč zanimiva za velikega vojvodo."

"Da, vsaj tak utis sem dobil!"

"In mislite li, da bi mogla madame Pelotard tudi v velikem vojvodi obuditi enako zanimanje?"

Nekak zaničljiv in obenem šaljiv naglas je bil v tem vprašanju, ki ga je stavil Filip Collin svojemu gostu, ki je to opazil in razumel. Zato ga je to precej razburilo. . . ako bi stvar ne bila tako čudna in zagonetna, tedaj bi skoraj mislil, da profesor Pelotard nekaj sluti, nekaj ve. . . ali pa da ga ima Pelotard za norca. Zato je hitro odgovoril:

"O tem sem popolnoma prepričan, gospod profesor!"

Filip se je obrnil, kot da hoče pogledati, dali ni nikogar v bližini, da li so mornarji na svojih mestih, potem se je pa obrnil k velikemu vojvodi in mirno rekel:

"Malo je manjkalo, da nismo sinoči dobili na krov še petega potnika. Ako bi ne bil kapitan Dupont tako velik antisemit, prav težko bi se ga ubranili."

"Da, da. . . ."

"Vi poznate onega gospoda?"

Veliki vojvoda je hotel odgovoriti na to vprašanje popolnoma mirno, toda dasi se je trudil, vendar ga je izdal njegov glas, da je razburjen.

"Poznam? Tako, malo! Toda — tudi vi, gospod profesor ste ga takoj spoznali?"

Veliki vojvoda se je obrnil in začel popravljati neko vrv, ki ga poprej ni prav nič motila.

"Precej dolgo časa ste ga opazovali!" je rekel Filip z vso neusmiljenostjo.

Veliki vojvoda je zmigal z rameni.

"Prizor je bil jako čuden!" je rekel, — bil je prepričan, da ga je glas popolnoma izdal. In zopet se je v njegovi glavi porodila misel, ki je bila zopet nova uganka: Ta profesor Pelotard mora nekaj vedeti! On ve nekaj! Jezil se je na sebe in na Pelotarda. Zakaj vedno te skrivnosti in uganke, zakaj to tipanje v temi? Obrnil se je k profesorju in rekel skoraj z brutalnim glasom:

"Vaš list se mora zanimati zelo za revolucije, ako si dovoljuje take stroške, da si najamete svojo jahto, da potujete na Minorko in nabavite izvirnih poročil na licu mesta o ti revoluciji na Minorki."

"Da," je odgovoril Filip zamišljeno. "To je res! Toda gotovi veste, da se v zadnjem času svet jako zanima za Minorko. Tako se je pred nekaj dnevi izvršila po borzah precej čudna špekulacija z minorčanskimi državnimi papirji."

"Ali veste o stvari, kaj natančnejšega?" je vprašal veliki vojvoda skoraj zamišljeno.

"Prav nič, grof, saj nikdo prav nič ne ve!"

"Da, da, tako je s temi časopisi. Prav nič ne vedo, a vendarle o vsem pišejo!"

"Delate nam krivico," je odgovoril Filip popolnoma mirno. "Pri nas, v našem listu, je navada, da se moramo o vsaki stvari, ki hočemo o nji pisati, poprej točno in dobro informirati."

"Tedaj ste gotovo prav dobro poučeni o razmerah na Minorki!"

"Mislim, vsaj mislim! Skoro bi trdil, da vem največ od vseh o Minorki! Pardon, zdi se mi, da sem čul zvonec. . . čas zajtrka bo!"

Skoro nejevoljno je šel veliki vojvoda za profesorjem k stopnicam, ki so vodile v malo obednico, opazoval ga je neprestano in nazadnje rekel:

"Povejte nam vendar nekaj tega, kar veste!"

Filip Collin ga je hitro pogledal, začudil ga je njegov glas, pa tudi izraz njegovih oči. Sedaj je razumel, da ne sme povedati prav ničesar več, ker sicer bi se izdal; zmajal je z rameni in rekel:

"To bi bilo preobširno, posebno sedajle pred zajtrkom! Vem pa samo to, da bo pri našem obedu zastopana velika vojvodina Minorka in to s stvarjo, ki je lahko ponosna na njo. . ."

"In to je. . .!" je zaklical veliki vojvoda in upri svoj detektivski pogled v profesorja. . .

"Minorčanski rak!" se je uljudno nasmehnil Filip in pustil grofa, da je šel pred njim po stopnicah.

(Dalje prihodnjič.)

Jurkica Agićeva.

Povest.

Hrvaško spisal Ks. Šandor-Gjalski.
Prevel Fr. Orel.

(Dalje.)

— E, onadva znata, zakaj se vedeta tako pred svetom. A koncem kraja znate-li vi, da se ne videvata? Mislite-li, da gospica Agićeva ni lahko kje drugje v onem času, ko ste vi uverjeni da je v šoli? Jaz znam vse! Ne enkrat in kasno zvečer sem srečal Smiljenića z gospico A—gi—će—vo."

—Ka—a—aj? — je zakričala v čudu vsa družba.

— A to je. Povem še drugo. A znate kaj? Ali mi ni Smiljanić odpovedal stanovanje! Pa zakaj? Gotovo, ker se je Agićeva bala, da moja Mica premoti Smiljenića. Tako, tako je!

— Ne — ne — ne govorite tako. Gospica Agićeva se mi ne dozdeva taka, — se je vmešal Lisić.

— Oho! — Oho! — so mu prestrigli besedo vsi.

— Ne dozdeva se — ne dozdeva, — je začel Garašev. — A kaj je s Žuničem?

— Pst! — Pst! — se je oglasila Lisička.

— No — no — med nami bodi povedano. Jaz ne bom nadaljevala. Navsezadnje — bil bi velemožni neumen, da ne bi zagrabil iz polne sklede, ki se mu ponuja. Ne govorim tega proti njegovi osebi. Omenil sem samo, — da dokažem, kdo in kaj je Agićeva.

— Pa res, — je dostavil Levi, — ali je dostojno, da ga čaka vsacega večera o mraku pri oknu? Že priprosto ljudstvo je to opazilo ter se zgražalo, ker Žunić je poročen, ona pa učiteljica, — prosim vas torej!

— Istina, istina, — a prosim vas, naj se to ne širi. Vse to sem jej povedala. Meni naposled ni vsejedno, kako se vede v moji hiši. Zabranila sem jej sestanke pri oknu, a kaj hočem, — ona ga je povabila v hišo.

Temu pa nisem mogla oporekati. Nikomur ne morem pokazati vrat, a kamo-li upravitelju?

— Adela! — jo je prekinil Lisić, kateremu je bila vsa zadeva dobro znana.

— Lepo učiteljico smo dobili! — je dostavil Lenhart.

— Oh, človeka je prav sram, — je menila Milkovićeva, a Lisička jej je pritrdila.

V tem hipu je zazvonil cerkveni zvon vprviš k polunočnici. Močno, blagodoneče, sveto so se razlegali oznanjevalci Njega, ki je dospel na svet, da premaga smrt, da se daruje in reši ljudstvo z božjim naukom ljubezni! V tem trenotku se je pojavila na pragu Jurkica. Držala je v vsaki roki po jeden zavitek. V lice je bila rudeča, a zobraza jej je sijal sramežliv, dražesten nasmeh in blažen odsev z oči.

— Božič se je nekoliko zakasnil, —e je začela nekoliko v zadregi, — no, na dobre ljudi vendar ne pozablja. Evo — gospa, to je prinesel vam, — to, Dragica, tebi, — a pozabil ni niti na gospoda Lisića.

V tem trenotku je Jurkica resnično izgledala kakor pravi angelj. Vsi so ostrmeli. Lisićki je poklonila lepo, precej elegantno podvzglavje, Milkovićevi je dala vezen robec z lastnoročno napravljenimi čipkami, a Lisiću škatljico za tobak. Vse to je napravila sama, hoteča s tem iznenaditi svoje sostanovalce ter pokazati jim spoštovanje, ki je goji do njih. Ker je pa v zadnjih dneh imela polne roke posla za roditelje, brate in sestre, zamogla je dovršiti te predmete le v največji naglosti in ravno radi tega je morala tudi istega večera zapustiti družbo ter umakniti se v svojo sobico.

Vsak drugi bi se v takem slučaju čutil v zadregi, ali Lisićka se ni. Povsem mirno, če tudi ne ponosno, se je zahvalila Jurkici. Zavedala se je vsega in ne sledi kake zadrege ni bilo na njej. Medtem sta se Lisić in Milkovićeva osvestila. Slednja se je ovila Jurkici okolu vratu, ganjena je iztisnila od nekod par solz ter začela opravičevati se, da ni tudi ona mislila na to ter jej také ne more povrniti z ničemer. Medtem je Lisička točno pogledovala vse troje predmetov. Z ostrim koncem pripognjenega jej nosa je venomer gibala, kar je pomenilo, da jej kaj ne ugaja na teh delih.

— Da ste, gospica, vzeli modre volne, lepše bi izgledalo, — povzglavje bi bilo lepše; pa tudi ta zvezda v čipkah na robu morala bi biti večja, — se je obrnila do Jurkice. —

Ta pripomba je ranila Jurkico. Zdela se jej je čudna, a vrhu tega še nedostojno. V odgovor ni zmogla niti besedice; — šele čez nekoliko je skomignila z rameni in rekla, naj se jej oprosti, ker čas jej je bil kratek, a tudi vsega potrebnega materijala ni mogla dobiti in tako dalje.

Lisička je bila v dno duše jezna na Jurkico. Uvidevala je dobro — bila je zelo ostroumna — vso nežnost in dobroto v činu tega dekleta. A ravno to jo je ljutilo še bolj. Ako kedaj, uverila se je tega večera, da jej je Jurkica zelo zoperna. Ob tolikih prilikah že si je morala priznati, da jo dekle visoko nadkriljuje, a ta misel jej je bila grozna. Zato je skušala prevariti samo sebe ter se je uverovala, da to dekle ni v ničemer nad njo.

O neumnež ti! — psovala je v postelji svojega moža, katerega je resnično ganil Jurkičin dar, mari res misliš, da je ona storila to iz Bog znaj kake dobrote? Ha, — zlobnost je to, — potuhnjenost. Druzega namena ni imela, nego da nas razžali, da nas osramoti, ker jej mi nismo poklonili ničesar. Ni me ona — kača — povprašala zastonj, da-li pripravimo božično drevesece? Oh! — pravi gad je.

Lisić se je razjezil in se potegnil za dekle. Očital je ženi, da je nepravična in da se mu zdi, kakor da ne more trpeti Jurkice.

(Dalje prihodnjič.)

Skrb za inozemce.

Za kašne inozemce?

V kongresu je predloga, takozvana Kelloggova predloga, ki daje predsedniku pravo, da lahko ščiti inozemce v katerikoli državi Unije. Predloga, ako postane zakon, poseže v avtonomije posameznih držav, ki že imajo na kupe svojih postav in pokloni predsedniku moč, da lahko z zveznim vojaštvom paralizira te postave ako bodo imeli inozemci "premalo zaščite".

Odkod naenkrat tolika skrb za inozemce?

Pojasnilo se glasi, da bi administracija rada preprečila "masakriranje inozemcev". Nekdo je nafarbal vlado, da sta bila v bitki pri Herrinu ubita dva Mehičana, ki sta delala kot stavkokaza. Mehiška vlada se je pritožila, ko je slišala to vest. Poznejša preiskava je dognala, da ni bil ubit noben Mehikanec v Herrinu.

Koliko inozemcev je že bilo ubitih v Ameriki? In kdaj je administraija zahtevala izjemne zakone, da jih zaščiti preko državnih oblasti?

Ko je sodrga človeških izmečkov, oborožena do zob, napadla kolonije rudarjev v Zapadni Virginiji, streljala na žene in otroke in jih v temni noči pregnala napol nage iz šotorov po gorskih rebri, kje je takrat bila administracija z zahtevo, da mora ščititi te ljudi? In med rudarji je bilo veliko inozemcev!

Ko je oborožena garda rudniških baronov v Coloradu — domeni Rockefellerja — napadla šotoriček stavkarjev v Ludllowu in ubila enajst moških, žena in otrok, **samih inozemcev**, kje je bila administracija s predlogom, da je potreben poseben zakon za protekcijo teh ljudi?

Ko so oboroženi hlapci v službi rudniških kraljev v Arizoni prijeli na stotine stavkujočih rudarjev, **večinoma inozemcev**, jih zmetali na tla sredi pustinje, da so stradali in trpeli silno žejo, ni bilo nikogar v Washingtonu, ki bi bil zahteval zaščito za te inozemce!

Otrok lahko vidi, kaj se skriva za to predlogo. Kapitalisti iščejo zaščito le za tiste inozemce, ki stavkokazijo ob času štrajka. Za vse druge inozemce ne dajo črnega za nohtom. Tekom letošnjih velikih stavk se je zgodilo, da so oblasti v nekaterih državah iz razumljivih razlogov delale prepočasi ali sploh nič za kapitalistično možnjo. Mnogi governorji niso hoteli mobilizirati milice proti stavkarjem, kapitalisti pa ne morejo zdrobiti stavke, če nimajo vojaštva na razpolago.

To je tista muha v močniku. Kapitalisti zdaj hočejo, da se sprejme zakon, ki bo dal predsedniku oblast, poslati zvezno armado v katerikoli kraj Unije ne glede na to, če jo governor hoče ali noče; kapitalisti vedo, da je lože kontrolirati enega predsednika kakor osemintrideset manjših predsednikov, ki so imenovani governorji držav.

In če bo sprejet tak zakon, bodo ob prvi stavki marširale zvezne čete po deželi in ščitile inozemce in domačine, ki bodo skebali, obenem pa bodo kruto strle inozemce in domačine, ki bodo stavkali.

Delavski list je sila, s katero računa vsa nasprotnik.

SEVEROVA ZDRAVILA VZDRŽUJEJO ZDRAVJE V DRUŽINAH

Hude Bolečine

revmatične hitro olajšate, če rabite

SEVERA'S GOTHARDOL

Zanesljivi liniment

Izvrstno uporablen je za izvinjenje, otekline, za otrpnelost, in ohromelost bolnih mišic ter udov.

CENA 30 IN 60 CENTOV

Vprašajte v lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Kadar mislite na stari kraj, mislite na

slovensko banko

ZAKRAJŠEK & ČEŠARK

70—8th Ave., New York City.

Ona pošilja denar v stari kraj potom lastnih direktnih svez s pošto in zanesljivimi bankami.

prodaja parobrodne listke za vse vožne prekmorske linije za potovanje v stari kraj in od tam sem.

izdeluje listine za dobave oseb iz starega kraja in druge notarske listine.

Za nadaljna pojasnila se obrnite na zgoraj navedeni naslov.

Postrežba točna in solidna.

CUNARD

ANCHOR-DONALDSON

Direktni in edini parniki v DUBROVNIK ali Rabe, ki se lahko s oljem in plovo hitro

SCYTHIA ..... Nov. 25
TUSCANIA (nov) ..... Dec. 6

V 8 DNEH V JUGOSLAVIJO

na treh parnikih, ki plujejo vsak TOREK iz New Yorka. Vsi potniki tretjega razreda imajo kabine.

MAURETANIA AQUITANIA
BERENGARIA

preko Cherbourga

Za vožnji liste vprašajte najbližjega zastopnika v vašem mestu ali okolici.

ROJAK PAJK JE

V trgovini nad 16 let, na tisoče dolarjev razpošlje blaga po celi Ameriki pa se ni nikdar slišalo da ni vsak dobil pošteno blago. Kdor od nas enkrat kupi, še kupi. Pošilja brezplačne cenike po celi Ameriki za ure, zlatnina, srebrnina, diamante, prstane, dalje prave glasne Columbia gramofone, slovenske in v vseh drugih jezikih gramofonske plošče, zastave, regalije, kape i. t. d.

On je edini pravi zastopnik v Conemaugh, Pa., za Columbia gramofone in plošče.

En sam poskus in prepričali se bodete.

IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa.

Za kuhanje piva doma

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladčičarjem in v prodajalne železnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

EMIL KISS, bankir,
133 Second Ave.,
NEW YORK, N. Y.

ZASTOPNIŠTVO
SE
Slovenske Banke D. D., Zagreb,
Prve Hrvatske Štedionice, Zagreb,
Franceško-Srbske Banke, Beograd,
in njih podružnic v Jugoslaviji.

Izplačuje v gotovem AMERIŠKEM dolarju v dinarjih in kronah v starem kraju

POTOM POŠTE IN BRZOJAVNO.

PRODAJAM ŠIFKARTE ZA VSE LINIJE.

VAM PREŠKRBIM ROJAKE IZ STAREGA KRAJA.

OBAVLJAM VSE BANČNE POSLE.

PREJEMAM DENAR NA VLOGE IN PLAČUJEM 4% OBRESTI.

Pišite po znanih.

EMIL KISS, bankir,
133 Second Ave.,
NEW YORK, N. Y.

DELNICE
JADRANSKE BANKE.

Narastujoče poslovanje Jadranske banke v zvezi z njenim ekspanzivnim delom v vseh panogah gospodarskega življenja v domovini je izkazalo potrebo povečati lastna obratna sredstva zavoda. V izvršitvi sklepa občnega zbora od 27. maja se je sedaj povišalo delniško glavnico od 120 milijonov kron na 240 milijonov kron z izdajo 300,000 delnic po K 400 ali din. 100 nominale.

Iz mnogoštevilnih vprašanj naših strank glede nakupa delnic nam je sklepati, da bojo naši izseljenci želeli nabaviti delnice III. izdaje, vsled česar se je rok za podpisovanje v Ameriki podaljšal do 30. oktobra tekočega leta. Naši izseljenci, ki še niso delničarji lahko kupijo delnice pod istimi pogoji kakor nedelničarji v domovini.

Cena za eno delnico je
(K 400 za glavnico in K 360 za rezervo) ..... K 760.—
doštevši 5% obresti od 1. jan. do 31. okt. 1922 ..... 31.70
K. 791.70

Delnice imajo pravico do dividende za leto 1922.

Za leto 1921 dividenda je iznašala 12% to je K 48.— in je pričakovati za leto 1922 še boljši dohodek.

Za vpis in informacije se obrnete na:

FRANK SAKSER STATE BANK
GLAVNO ZASTOPSTVO JADRANSKE BANKE
82 Cortlandt Street, New York, N. Y.